

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**



Факультет психології

Кафедра загальної та клінічної  
психології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Психофізіологія**

Освітня програма ПСИХОЛОГІЯ

Освітня програма ПСИХОЛОГІЯ

(за першим рівнем вищої освіти)

Спеціальність ПСИХОЛОГІЯ

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри  
Протокол № 1 від « 29 » серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

## **ЗМІСТ**

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

## 1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психофізіологія
Освітня програма	Психологія
Спеціальність	Психологія
Галузь знань	Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Основна
Курс / семестр	1/2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12/4 год. Семінарські заняття – 18/6 год. Самостійна робота – 60/80 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	<a href="https://d-learn.pro/">https://d-learn.pro/</a>

## 2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу - формування уявлення студентів про фізіологічні основи психічних явищ, ознайомлення з психофізіологічними складовими психічних процесів і функцій, з систематикою психофізіологічних методів дослідження; формування природничо-наукової методології аналізу психічних феноменів і поведінки. Оволодіти сучасними і перспективними напрямками психофізіологічних розробок і досліджень, з питань психодіагностики, профвідбору, психофізіологічної підготовки, адаптації, оцінки, прогнозу і управління станами людини, психофізіологічного супроводу навчальної і професійної діяльності, форм і методів реабілітації.

### Компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, саногенно.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

### Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості.

ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

### 3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	1.Психофізіологія на сучасному етапі розвитку (2 год. лекц.; 2 год. сем.)	<p>Мета, завдання та актуальність розвитку психофізіології. Головні поняття і категорії психофізіології. Зв'язок психофізіології з іншими науками. Міждисциплінарність психофізіології як науки.. Структура психофізіології. Принципи психофізіології. Психофізіологічна проблема. Актуальні проблеми, завдання, зміст і перспективи розвитку психофізіології. Історія становлення психофізіології. Науково-практичні проблеми розвитку психофізіології.</p> <p>ПР2.Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p>	Тести, питання, інформаційні повідомлення
2.	2.Сучасні методи дослідження в психофізіології. (2 год. лек.; 2 год. сем.)	<p>Реєстрація вегетативних реакцій, як один із методів психофізіології; переваги і недоліки цього методу. Реєстрація імпульсної активності нервових клітин. Електроенцефалограма. Артефакти. Магнітоенцефалограма. Позитронно-емісійна томографія мозку. Ядерна магнітна резонансна інтроскопія. Електроокулограма. Електроміограма. Електрична активність шкіри. Детектор Брехні.</p> <p>ПР2.Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p>	Тести, питання
3	Психофізіологія функціональних станів. (2 год. лек.; 2 год. сем.)	<p>Психофізіологічна характеристика станів функціонального напруження. Функціональні стани людини. Функціональний стан мозку. Загальна характеристика функціональних станів. Функціональні стани та особливості нервової системи. Фактори, які впливають на функціональні стани. Характеристика окремих функціональних станів під час діяльності. Індивідуальні кількісні методи оцінки функціональних станів, працездатності та психофізіологічних особливостей особистості.</p> <p>ПР1.Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2.Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p>	Тести, питання, інформаційні повідомлення

		<p>ПР18.Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p>	
4.	<p>Психофізіологія пізнавальних процесів. (2 год лек.; 2 год сем.)</p>	<p>Концепція часової організації пам'яті і її недоліки. Концепція активної пам'яті. Пам'ять і функціональний стан мозку. Гіпотеза "один слід і два процеси". Структури мозку, які приймають участь при різних видах запам'ятовування.  Орієнтувальний рефлекс. Функціональні стани.  Функціональна асиметрія півкуль головного мозку</p> <p>ПР1.Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.  ПР2.Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p>	
5.	<p>Психофізіологія стресу. (2 год лек.; 4 год сем. )</p>	<p>Стрес і фрустрація. Професійний стресс. Визначення стресу, стресора, стресової реакції і дистресу. Г.Сельє «Загальний адаптаційний синдром». Синдром розумово-емоційного напруження — основа виникнення стресу в сучасних умовах життя. Неспецифічні реакції організму на дію стресорів</p>	Тести, питання

		<p>Зниження резистентності організму при тривалій дії стресора. Біолого-психологічні та соціально-виробничі фактори ризику виникнення стану стресу. Стрес та інші психічні стани і реакції. Стрес і емоції. Стрес і напруга. Механізми стресу.</p> <p>ПР1.Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2.Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР14.Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості.</p> <p>ПР18.Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p>	
6.	<p>Психофізіологія (2 год лек.; 2 год сем.)</p>	<p>Теорії емоцій. Психофізіологія емоційних станів. Феноменологія емоцій. Психологічні і психофізіологічні виявлення про природу емоцій. Теорія Джемса-Ланге та Кеннона-Берна. Емоції та вегетативні реакції. Вимір емоцій. Геометрична модель базисних емоцій.</p> <p>Експериментальні підходи до вивчення ролі мозку в емоційних проявах.</p> <p>Психофізіологічне обґрунтування емоційних станів, фізіологічні їх прояви. Залежність характеру емоційних проявів від задоволення потреби.</p> <p>ПР1.Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2.Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР18.Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p>	<p>Індивідуальні завдання; тести</p>

7.	<p>Психофізіологічна реабілітація. (4 год сем.)</p>	<p>Психофізіологічна саморегуляція. Психофізіологічна реабілітація як система медико-психологічних реабілітаційних заходів, спрямованих на відновлення функціонального стану організму, нормалізацію емоційної, моральної і мотиваційної сфер, досягнення оптимального рівня особистісної адаптації і професійно важливих якостей потерпілих (реконвалесцентів), що забезпечують професійну працездатність. Принципи психофізіологічної реабілітації професійності, обґрунтованості, індивідуальності та оптимальної тривалості.</p> <p>Психологічні впливи. Фармакологічна корекція. Масаж. Самомасаж. Фізіотерапевтичні реабілітаційні заходи: рефлексотерапію; електростимуляцію; кисневі коктейлі; інтервальне гіпоксичне тренування. Лікувальна фізкультура. Заняття спортом.</p> <p>ПР14.Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості .</p> <p>ПР18.Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p>	<p>Індивідуальні завдання; тести</p>
----	---	---	--------------------------------------

#### 4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	
Семінарські-практичні заняття (усні відповіді + ТЗ)	35
Контрольна робота	10
Самостійна робота	5
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

#### 5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Всього
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарські заняття + ТЗ		5		5		5		5		5		5		5				35
Самостійна робота																5		5
Контрольна робота														10				10
Екзамен																	50	50
Всього за тиждень	-	5	-	5	-	5	-	5	-	5	-	5	-	5	10	5	50	100

**Відмінно (5)** - завдання повністю відповідає розробленим вимогам; студент засвоїв повністю апарат теми; студенти самостійно проаналізували додаткову літературу, узагальнили інформацію; матеріал подано структуровано, логічно, змістовно, лаконічно; до тексту підбрано візуальний ряд (не обов'язково до кожного слайду); наведено приклади аналізованих явищ; є перелік використаних джерел (2-5). Завдання підготовлено вчасно і презентовано на практичному занятті;

**Добре (4)** – завдання виконано відповідно до вимог; допущено незначні помилки при поясненні понять чи наведені прикладів; використано додаткову літературу; або ж матеріал подано недостатньо структуровано, змістовно, лаконічно; є перелік використаних джерел; завдання підготовлено вчасно. Або студенти підготували завдання відповідно всіх вимог без помилок, проте не бажали презентувати на практичному занятті;

**Задовільно (3)** – завдання виконано із певним недотриманням вимог: опора тільки на лекційний матеріал, відсутність візуального підкріплення теми; матеріал подано не систематизовано, не лаконічно; презентація надто мала або ж надто об'ємна; нема переліку опрацьованих джерел. Презентована на практичному занятті з помилками або ж не презентована.

**Незадовільно (1-2)** – виконано менше як 50% вимог, нема відповідності темі;

**0 балів** – презентація відсутня.

#### 6. Ресурсне забезпечення

Мультимедіа, комп'ютери, використання цифрових систем управління навчанням – Dlearn; використання онлайн навчального контенту – Google Meet, Cisco Webex Meetings, Zoom, Microsoft Teams, YouTube та сучасного інструменту для створення цифрового навчального контенту Microsoft PowerPoint.

## Література:

### 1. Базова

- 1.1. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 194 с.
- 1.2. Макарчук, М. Ю., Куценко, Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник / М. Ю. Макарчук, Т. В. Куценко, В.І. Кравченко, С.А. Данилов. Київ: ООО «Інтерсервіс», 2011. 329 с.
- 1.3. Тітов І.Г. Вступ до психофізіології. Київ: «Академвидав», 2011. 296 с.
- 1.4. Філімонов В. І. Фізіологія людини: підручник / В. І. Філімонов. Київ: ВСВ «Медицина», 2010. 776 с.
- 1.5. Грицюк І.М. Психофізіологія: методичні матеріали для студентів спеціальності «Психологія» / І. М. Грицюк. Луцьк :
- 1.6. Коцан І. Я. Проблеми сучасної психофізіології: курс лекцій : навч. посіб. : [для студ. ВНЗ] / І. Я. Коцан, О. П. Мотузюк, І. П. Кузнецов. Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Біол. ф-т, Каф. фізіології людини і тварин. – Луцьк: РВВ ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. 184с.
- 1.7. Кабашнюк В. О. Психофізіологія: [навчальний посібник] / В.О. Кабашнюк, В. К. Гаврилькевич. – Львів: «Новий світ-2000», 2006. 200 с.
- 1.8. Луценко О. Л. Психофізіологія: прикладні аспекти: навчально-методичний посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 55 с.
- 1.9. Федик О.В. Психофізіологія. Матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія». Редагування та упорядкування О.В.Федик. Івано-Франківськ, 2019. 123 с. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/3730> .

### 2. Допоміжна

- 2.1. Аршава І. Ф., Черненко М. І. Психофізіологія: підручник для студентів ВНЗ. Київ: Вища освіта, 2006. 308 с.
- 2.2. Кокун О. М. Психофізіологія: теоретичний курс та методичний інструментарій: Навчальний посібник. Київ: Університет «Україна», 2007. 241 с.
- 2.3. Корольчук М. С. Психофізіологія діяльності. Київ, 2009. 210 с.
- Майдіков Ю. Л., Корсун С. І. Нервова система і психічна діяльність людини: Навч. посіб. Київ, Магістр-XXI сторіччя, 2007. 280 с.

### 3. Інформаційні ресурси в Інтернеті (Інтранеті)

1. Модульне середовище навчання <http://10.241.24.9/moodle/course/index.php?categoryid=23>

## 7. Контактна інформація

Кафедра	Загальної та клінічної психології, кабінет 501, сайт: <a href="https://kztkp.pnu.edu.ua/">https://kztkp.pnu.edu.ua/</a>
Викладач	Федик Оксана Василівна
Контактна інформація викладача	Електронна адреса: <a href="mailto:oksana.fedyk@pnu.edu.ua">oksana.fedyk@pnu.edu.ua</a>

## 8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності. <a href="https://kmvodpmd.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/18/2019/11/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81-%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%96.pdf">https://kmvodpmd.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/18/2019/11/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81-%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%96.pdf</a>
Пропуски занять (відпрацювання)	Згідно з «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора

	<p>від 26 листопада 2020 р. № 799; із внесеними змінами наказом від 6 квітня 2021 р. № 212) , до підсумкового контрольного випробування допускаються студенти, що прослухали лекційний курс, взяли участь у практичних заняттях, виконали всі письмові завдання (експрес-тестування, творче завдання, реферат чи презентацію), КСР та написали контрольну (модульну) роботу. У разі відсутності студента з поважних причин при написанні контрольної (модульної) роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи. При неявці студента у зазначений термін без поважних причин кількість балів дорівнює «0» (нуль). Допускається, як виняток, з дозволу завідувача кафедри одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з курсу (відпрацювання пропущених занять, виконання індивідуальних занять тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі. Підсумковий контроль знань здійснюється на останньому практичному занятті. Залік передбачає підсумкове оцінювання (у стобальній шкалі) й визначається як сума оцінок за поточний контроль знань та результатів складання змістового модуля. ПОЛОЖЕННЯ про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS від 2 лютого 2016 р. № 18; із внесеними змінами наказом від 6 квітня 2021 р. № 212</p>
<p>Виконання завдання пізнішевстановленого терміну</p>	<p>Зниження оцінки на 1 бал</p>
<p>Невідповідна поведінка під часзаняття</p>	<p>Є неприйнятною</p>
<p>Додаткові бали</p>	<p>Додаткові бали присуджуються: за участь у науково-дослідній роботі (підготовка публікацій і виступ на конференції – по 5 балів), опрацювання завдань з самоаналізу – по2 бали (за кожную тему). Згідно з «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” <a href="https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYADOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylia-Stefanyka.pdf">https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYADOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylia-Stefanyka.pdf</a></p>
<p>Неформальна освіта</p>	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <a href="https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/полозhenja/">https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/полозhenja/</a> Рекомендовані платформи Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra</p>

Викладач О.В. Федик